

ANTOLOGIA DEL POETA I ECLESIASTIC

‘Un vol d’inefable poesia’, de Miquel Costa i Llobera

MARIA ANTÒNIA PERELLÓ FEMENIA

La Fundació Sa Nostra ha publicat dins la col·lecció ‘Tià de sa Real’ l’antologia ‘Un vol d’inefable poesia’, a càrrec de Maria Antònia Perelló Femenia, que recull l’obra del poeta i eclesiàstic Miquel Costa Llobera que, el 1875, va escriure una de les peces cabdals de la poesia catalana: ‘El pi de Formentor’

La primavera passada Mallorca festejava la diada de Sant Jordi amb una pluja de llibres i de roses que inundaven les places i els carrers. El mes d’abril esclatava encès de llum i de color, mentre sorgien presentacions de llibres i més llibres que batien ses ales frisoses com gracioses papallones en un desig de captivar la mirada fonedissa del lector indecís. Enmig d’aquesta pluja cabalosa de l’art poètic i de les resplendors de la festa primaveral, que s’allargà fins ben entrat l’abril, es presentà a Mallorca *Un vol d’inefable poesia*, de Miquel Costa i Llobera, un dels poetes mallorquins més admirats que, juntament amb Jacint Verdaguer, Joan Maragall i Josep Carner, contribuï a la renovació de la llengua i de la poesia catalana moderna.

Un vol d’inefable poesia és una antologia poètica que aplega, a parer nostre, alguns dels poemes més brillants de la poesia de Miquel Costa i Llobera, considerat per la crítica més rigorosa el gran líric d’aquella Mallorca rural i conservadora de la cruïlla dels segles XIX i XX. I encara gosaríem dir que és un dels grans poetes de la poesia catalana contemporània que, amb la flama dels seus versos, deixà una estela que ha guiat els poetes fins avui. La poesia de Miquel Costa i Llobera és lluminosa i serena, innovadora i renovadora, perquè va superar els tòpics estantissos que van presidir els Jocs Florals de la Renaixença. I es va manifestar com un autèntic mestre que sabé adaptar a la poesia catalana tota casta de vers: a *Poesies*

Miquel Costa Llobera va néixer a Pollença el 1854 i va morir a Palma el 1922

(1885) i a *Poesies* (1907) segueix l’harmonia dels versos sil·làbics, amb les formes artístiques i gentils de la poesia culta; a *De l’agre de la terra* (1897) i a *Tradicions i fantasies* (1903) continua aquestes formes mètriques amb el ritme de la cançó popular (com la codolada, el romanç o les noves rimades); al llibre *Horacianes* (1906) s’aproxima als versos i a les estrofes de l’antiga lira clàssica i a *Visions de Palestina* (1908) s’acosta al versicle hebreu, basat en el paralelisme de conceptes.

UN MESTRE NOUCENTISTA

Miquel Costa i Llobera s’inicià com a poeta romàntic en la seva joventut, passà lleugerament pel Modernisme i s’erigí com un dels mestres del Noucentisme. Aquests tres moviments estètics oscil·len sempre entre el Romanticisme i el Classicisme, com dos eixos fonamentals, com els dos pilars que sostenen tot el pensament

i tota l’obra del nostre poeta. El romanticisme que domina en els primers llibres de poemes (*Poesies, Tradicions i fantasies...*) adopta un to equilibrat, perfilat amb notes harmòniques i sostingut pel ritme d’una serenitat clàssica. I el classicisme –ja latent en aquestes poeses–, que apareix de forma deliberada al llibre *Horacianes*, abraça lluïssors d’inspiració romàntica, perquè el poeta no abandona mai cap d’aquestes dues tendències. De fet, s’ha dit que Miquel Costa és un clàssic del Romanticisme i un romàntic del Classicisme. Val a dir que el romanticisme de Miquel Costa fou equilibrat, mesurat i guiat per l’harmonia, alhora que el seu classicisme conserva la vibració romàntica, cosa que li atorga una espurna de vida i de color. Si bé s’inicià com a poeta romàntic, la seva admiració pels clàssics es remunta a la tendra infantesa, quan el seu oncle matern,

Miquel Llobera, li donà a llegir les odes d’Horaci (*El príncep atable de la docta lira, mestre i custodi de la forma bella*). A la primera joventut assaborí amb delícia l’antiga poesia clàssica. I esperonat per aquesta admiració va concebre el desig de traslladar la bellesa original d’Horaci a la nostra lírica (seguint l’exemple de Giosuè Carducci a l’italià i de Manuel de Cabanyes al castellà). Aquesta idea inicial al cap d’alguns anys madurà i culminà amb el ramell d’horacianes que el poeta consagrà a la nostra llengua, llavors feble i esquifida, a la qual volia enaltir com a idioma literari. El poeta de Pollença volia introduir les formes nobles i gentils de la musa clàssica, perquè la llengua cobràs l’agilitat, el vigor i la bellesa de les odes de Píndar, el poeta grec que esdevingué un dels cims de la lírica universal, tostemp admirada.

Horacianes representa la consagració definitiva del poeta com a classicista. El llibre s’inicia amb l’oda *A Horaci* com un homenatge a l’artista que li despertà una admiració arborada perquè sabé transportar la cítara grega “al solar de Roma”. Miquel Costa també volgué passar aquestes cadències a la llengua catalana, perquè era filla de Roma i volia ennobli-la. Amb la introducció de formes novelles procedents de la tradició poètica clàssica, pretenia construir una llengua literària digna i unificada, capaç d’expressar qualsevol sentiment, perquè anhelava atorgar-li una dimensió universal.

RELIGIÓ I PAISATGE

D’altra banda, Miquel Costa, refugiat en la pau idíl·lica de Pollença i de Formentor, descobrí que la seva musa romana en aquests paratges lluminosos de muntanyes blavoses i verdes riberes. La poesia de Costa expressa una actitud afectiva amb el paisatge real que contempla i manifesta dues constants temàtiques íntimament relacionades: el sentiment religiós i el sentiment paisatgístic. Aquesta visió de la naturalesa, com a mirall de l’ànima del poeta, revela influències de Lamartine i de Baudelaire i s’omple de notes grandioses a l’estil de Victor Hugo. El paisatge real que Costa dibuixa en les seves poemes es transforma en un paisatge literari amb trets i perfils que adopten categoria universal, de tal manera que esdevé el símbol de la Mediterrània. És un paisatge que reflecteix una ànsia romàntica: l’afany del poeta d’unir-se amb l’infinit, i traspuja el desig d’enlairar-se per damunt la celèstia de l’horitzó per acarar-se amb Déu. La natura és per a Miquel Costa, com canta Baudelaire al poema *Correspondències*, un temple de vius pilars que desprèn uns mots inefables i exhala perfums de l’ànima. El poeta sovint hi passa a través d’un bosc d’al·legories que l’observen amb ulls familiars. Llavors cada olor, cada so i cada color es correspon amb cadascun dels sentits de la seva ànima.

A principis del segle XXI la paraula de Miquel Costa ens arriba com un perfum d’alta ambrosia i com un alè de vida superior. Perquè el poeta volia viure arrelat dins l’altura dels penyals, volia espaiar son esperit per l’estelada de l’univers, volia abraçar la poesia.

►►►